

BİST MADENCİLİK ENDEKSİNDE YER ALAN ŞİRKETLERİN DUPONT ANALİZİ YÖNTEMİ İLE FİNANSAL PERFORMANSLARININ İNCELENMESİ

Analysis of the Financial Performance of Companies Listed on the BIST
Mining Index Using the DuPont Analysis Method

Fatma ÇITAK*

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18131712>

Anahtar Kelimeler: Dupont Analizi, Oran Analizi, Finansal Performans, Madencilik Endeksi JEL Kodları: M40, M41, M49	Öz Bu çalışmanın temel amacı, DuPont finansal analizi yöntemi ile Borsa İstanbul Madencilik endeksinde yer alan şirketlerin 2021, 2022, 2023 ve 2024 yıllarına ait yıllık finansal tablo verilerini kullanarak finansal performansını analiz etmek ve karşılaştırma yapmaktır. Şirketlerin finansal tablolarına ait veriler Kamuyu Aydınlatma Platformu üzerinden elde edilmiştir. Analiz uygulanırken net kâr marjı, aktif devir hızı, aktif kârlılık oranı, borçlanma oranı ve özkaynak kârlılık oranları hesaplamalarda kullanılmıştır. Borsaya kote olma tarihi dikkate alınarak 7 şirket içerisinde 5 şirket araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışma sonucunda, net kâr marjı dört dönemde de en yüksek orana sahip şirket PRKME olduğu, diğer şirketlerdeki sıralamalarda ise yıllara göre dalgalanmalar olduğu tespit edilmiştir. 2021-2023 yılları arasında tüm şirketlerin net kâr marjı, aktif kârlılık oranı ve özkaynak kârlılık oranı pozitifdir. 2024 yılında ise, RUZYE, TRMET ve TRENJ şirketleri kar elde edemedikleri için kârlılık oranlarının negatif olduğu tespit edilmiştir. 2024 yılında aktif ve özkaynak kârlılık oranının en yüksek olan şirketin TRALT olduğu tespit edilmiştir.
Keywords: Dupont Analysis, Ratio Analysis, Financial Performance, Mining Index JEL Codes: M40, M41, M49	Abstract The primary objective of this study is to analyze and compare the financial performance of companies listed in the Borsa Istanbul Mining Index using the DuPont financial analysis method, utilizing their annual financial statements for the years 2021, 2022, 2023, and 2024. The financial statement data for the companies were obtained from the Public Disclosure Platform. In the analysis, net profit margin, asset turnover, return on assets, debt ratio, and return on equity were used in the calculations. Taking into account the date of listing on the stock exchange, 5 out of 7 companies were included in the research. As a result of the study, it was determined that PRKME had the highest net profit margin in all four periods, while the rankings of other companies fluctuated over the years. In the periods between 2021 and 2023, all companies had positive net profit margins, return on assets, and return on equity. However, in 2024, it was found that the profitability ratios of RUZYE, TRMET, and TRENJ were negative, as these companies did not generate profit. In 2024, TRALT was identified as the company with the highest return on assets and return on equity.

* Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi, Gümüşhacıköy Hasan Duman Meslek Yüksekokulu, fatma.citak@amasya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3276-4796

1. GİRİŞ

Türkiye’de madencilik sektörü, sahip olduğu mineral çeşitliliği ile hem ülke ekonomisine katkı sağlayan hem de sanayi üretiminde hammadde sağlaması açısından önemli bir yerdedir. Madencilik faaliyetleri teknolojik dönüşüm ve rekabet gücüne yön verirken, sürdürülebilirliği de ihmal etmeyerek gelecek nesillerin kaynak ihtiyacını ve iklim değişikliğinin negatif etkilerini de düşürerek planlamalar yapmaktadır. BİST Madencilik endeksindeki şirketler, metal cevher madenciliği (%82,6), ham petrol ve doğalgaz çıkartılması (%9,9) ve kömür ve linyit madenciliği (%7,5) alt sektörlerinden oluşmaktadır (BİST, 2025).

Finansal performans, işletmelerin çeşitli dönemlerde gerçekleştirdiği faaliyetlerini istatistiksel olarak ölçmek ve ileriye dönük kararlar alabilmek için geçmişteki finansal tablo verileri kullanılan süreçlere denilmektedir (Kavas, Medetoğlu ve Öztürk, 2023: 332). Finansal performansı ölçmek için ise TOPSİS, COPRAS, VIKOR, EDAS, WASPAS vb. çok kriterli karar verme yöntemleri uygulanabileceği gibi özkaynak karlılık analizini ölçen DuPont analizi yöntemi de bulunmaktadır.

DuPont Analizi, 1920’li yıllarda Du Pont şirketi tarafından geliştirildiği için bu isimle literatürde yer almaktadır. Bu analiz, işletmenin aktiflerinin karlılığını etkileyen unsurları incelemektedir. Analiz, kâr marjının yüksek olması için yeterli satışın gerçekleşmesi gerektiğini ifade etmektedir. DuPont analizinde finansal performansı ölçmek için net kâr marjı, aktif devir hızı, aktif karlılık oranı, borçlanma oranı ve özkaynak karlılık oranının hesaplanması gerekmektedir (Çabuk ve Lazol, 2018: 228).

Bu çalışmada, BİST Madencilik endeksinde işlem gören şirketlerin finansal performanslarını değerlendirmeyi amaçlanmaktadır. Çalışmada, finansal performans ölçümlerinden biri olan DuPont analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma dönemi, 2021-2024 arasındaki yılları kapsamaktadır. Bu doğrultuda çalışmada ilk olarak, finansal performans ölçümünde kullanılan DuPont analizi ile ilgili yapılmış ulusal ve uluslararası çalışmalar açıklanmıştır. Çalışmanın uygulama kısmı için şirketlerin belirtilen dönemlerine ait finansal verileri Kamuyu Aydınlatma Platformundan (KAP) elde edilmiştir. Elde edilen veriler ile DuPont analizi yönteminde kullanılan finansal oranlar hesaplanarak, sonuçlar değerlendirilmiştir.

2. LİTERATÜR

Literatürde şirketlerin finansal performansını DuPont analizi yöntemi ile inceleyen ulusal ve uluslararası çalışmalar bulunmaktadır.

Prabowo ve Korsakul (2020) çalışmalarında, Endonezya Borsası'nda işlem gören 37 madencilik şirketlerinin 2013-2017 yılları arasında yayınlanan finansal tablolarındaki veriler kullanılarak DuPont analiz yöntemi ile finansal performanslarını incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, araştırmaya konu olan şirketlerin yıllar itibariyle özkaynak ve yatırım karlılık oranlarında dalgalanmalar olduğu tespit edilmiştir.

Arslan ve Ülker (2021) çalışmalarında, Borsa İstanbul'da işlem gören ve imalat sektöründe faaliyet gösteren 140 şirketin 2017-2019 yılları arasında yayınlanan finansal tablolarındaki veriler kullanılarak DuPont analiz yöntemi ile finansal performansını incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, özkaynak karlılık oranı ve net kâr marjının yıllar itibariyle düştüğü ve araştırmanın son yılında negatif değere sahip olduğu, aktif karlılık oranının ise yıllar itibariyle azaldığı tespit edilmiştir.

Erdoğan (2022) çalışmasında, Borsa İstanbul'da işlem gören Jantsa İşletmesi'nin finansal tablolarındaki veriler kullanılarak DuPont analizi yöntemi ile finansal performansını incelemiştir. 2013-2021 yılları arasındaki dönemi incelediği çalışmanın sonucunda, şirketin özkaynak ve aktif karlılık oranlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Ayustin, Renoisty ve Sunardi (2023) çalışmalarında, Endonezya Borsası'nda işlem gören ilaç endüstrisi şirketlerinin 2018-2022 yılları arasında yayınlanan finansal tablolarındaki veriler kullanılarak finansal performansını DuPont analiz yöntemi ile incelemişlerdir. Çalışma sonucunda şirketlerin, net kâr marjı, özkaynak karlılık oranı ve yatırım karlılık oranlarının düşük, aktif devir hızı ve özkaynak çarpanlarının ise yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kefe (2023) çalışmasında, Borsa İstanbul'da işlem gören ve ulaştırma sektöründe faaliyet gösteren 11 şirketin DuPont analizi yöntemi ile finansal performanslarını incelemiştir. Şirketlerin 2020, 2021 ve 2022 yıllarına ait finansal verilerini kullandığı çalışmanın sonucunda, aktif devir hızının araştırma yıllarında pozitif, net kâr marjı, özkaynak karlılık oranı ve aktif karlılık oranlarının 2020 yılında negatif, daha sonraki iki yılda ise pozitif olduğu tespit edilmiştir.

Permana (2023) çalışmasında, Endonezya Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) bünyesindeki 3 madencilik şirketlerinin finansal

performansını DuPont analizi yöntemi ile analiz etmiştir. Şirketlerin 2018-2022 yılları arasındaki finansal tablo verilerinden yararlanarak yapmış olduğu analiz sonucunda, özkaynak ve yatırım karlılığı oranlarında dalgalanmalar olduğu tespit edilmiştir.

Shoidah (2023) çalışmasında, Endonezya’da faaliyette bulunan 5 kömür madencileri şirketinin finansal performansını DuPont analizi yöntemi ile analiz etmiştir. Şirketlerin 2018-2022 yılları arasındaki finansal tablo verileri kullanılarak yapmış olduğu analiz sonucunda, özkaynak karlılık oranları, yatırım karlılığı, özkaynak çarpanı ve aktif devir hızlarında dalgalanmalar olduğu, net kâr marjının ise yıllar itibariyle düştüğü tespit edilmiştir.

Başkaya ve Özdemir (2024) çalışmalarında, BIST Sürdürülebilirlik-25 Endeksindeki şirketlerin 2022 ve 2023 yıllarına ait finansal tablo verileri kullanılarak DuPont analizi yöntemi ile finansal performanslarını incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda, bankacılık sektöründeki işletmelerin net kar marjlarının endekste ki diğer işletmelere göre yüksek olduğu, holding ve yatırım işletmelerinde ise net kar marjlarının genel olarak sektör ortalamasının altında olduğu tespit edilmiştir.

Ertürk (2024) çalışmasında, hizmetler sektöründeki 10 alt sektör ve konaklama sektöründeki işletmelerini karşılaştırmak amacıyla finansal performanslarını DuPont analizi yöntemi ile incelemiştir. Şirketlerin 2019-2023 yılları arasındaki finansal tablo verileri kullanarak yapmış olduğu analiz sonucunda, konaklama sektörünün özkaynak karlılık oranının beş yıllık ortalamasının -0,50 ve sıralamada sekizinci olduğu tespit edilmiştir. Alt sektörlerden biri olan bilgi ve iletişim alt sektörü ise en yüksek özkaynak karlılık oranına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Özçelik (2024) çalışmasında, Borsa İstanbul’da işlem gören 7 enerji şirketinin 2020-2023 yılları arasındaki finansal tablo verileri kullanılarak DuPont analizi yöntemi ile finansal performanslarını incelemiştir. Çalışmanın sonucunda, geleneksel enerji şirketlerinin araştırma yıllarında finansal performansının düştüğü, yenilebilir enerji şirketlerinin ise, net kâr marjının yüksek olduğu fakat aktif devir hızının düşük olduğu tespit edilmiştir.

Basut ve Gümüş (2025) çalışmalarında Borsa İstanbul’da işlem gören otomotiv sektöründeki 8 şirketin DuPont analizi yöntemi ile finansal performanslarını incelemişlerdir. Şirketlerin 2019-2023 yılları arasındaki finansal tablo verileri kullanılarak yapmış olduğu analiz sonucunda, şirketler arasında aktif devir hızı, net kâr marjı ve borçlanma oranında farklılıklar olduğu ve bu durum özkaynak karlılığını etkilediğini tespit etmişlerdir.

Bolat (2025) çalışmasında, Borsa İstanbul'da işlem gören 19 ana metal sanayi şirketlerinin 2019-2023 yılları arasındaki finansal tablo verileri kullanılarak DuPont analizi yöntemi ile finansal performansını incelemiş ve şirketleri karşılaştırmıştır. Çalışma sonucunda, 2019-2022 yılları arasında şirketlerin net kâr marjının, aktif ve özkaynak karlılık oranının yüksek olduğu, 2023 de ise net kâr marjının bazı şirketlerde düştüğü tespit edilmiştir.

Fitriyani, Kusumaningtyas ve Supraptiningsih (2025) çalışmalarında, Endonezya Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören 9 gıda ve içecek şirketinin, 2020-2024 yılları arasındaki finansal tablo verileri kullanılarak DuPont analizi yöntemi ile finansal performanslarını incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda, araştırmaya konu olan şirketlerin finansal performanslarının istikrarlı ve güçlü bir görünüme sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmalar değerlendirildiğinde, genel olarak uluslararası yayınlarda maden şirketleri ve diğer şirketlerin finansal performansını DuPont analizi yöntemi ile incelendiği ve araştırmaya konu olan şirketlerin net kar marjlarının, özkaynak karlılık oranlarının ve yatırım karlılık oranlarının yıllar itibari ile dalgalanmalar olduğu tespit edilmiştir. Ulusal yayınlarda ise madencilik ve alt sektörlerine yönelik DuPont Analizi yönetimini kullanarak şirketlerin finansal performansını inceleyen çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür.

3. YÖNTEM VE VERİ SETİ

Çalışma kapsamında Borsa İstanbul Madencilik endeksinde yer alan şirketlerin finansal tablo verileri kullanılmıştır. BİST Madencilik endeksinde 15 Ekim 2025 tarihi itibariyle 7 şirket yer almaktadır ve bu şirketler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. BİST Madencilik Endeksinde İşlem Gören Şirketler

Sıra	Kod	BİST Madencilik Endeksinde İşletmelerin Adı	Borsaya Kote Olduğu Yıl
1	PRKME	Park Elektrik Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	1997
2	RUZYE	Ruzy Madencilik ve Enerji Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2000
3	TRENJ	TR Doğal Enerji Kaynakları Araştırma ve Üretim A.Ş.	2000
4	TRMET	TR Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.	2003
5	TRALT	Türk Altın İşletmeleri	2010
6	CVKMD	CVK Maden İşletmeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2023
7	VSNMD	Vişne Madencilik Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2025

Kaynak: Kamuyu Aydınlatma Platformu

Çalışmada yer alan şirketlerin 2021-2024 arasındaki yıllarına ait ve kesintisiz olarak elde edilen finansal tabloları kapsamı nedeniyle çalışmaya CVK Maden İşletmeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Vişne Madencilik Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş. dahil edilmemiştir.

Çalışma kapsamındaki 5 şirketin toplam aktifler, toplam borçlar, özkaynaklar, net satışlar ve net kâr, 2021-2024 yılları arasındaki finansal tablo verilerinden yararlanarak DuPont analizinde kullanılan oranlar hesaplanmıştır. Tablo 2’de ise DuPont analizi için kullanılan oranlar bulunmaktadır.

Tablo 2. DuPont Analizi İçin Kullanılan Oranlar

Oranlar	Kod	Formüller
Net Kar Marjı	NKM	Net Kar / Net Satışlar
Aktif Devir Hızı	ADH	Net Satışlar / Toplam Aktifler
Aktif Karlılık Oranı	ROA	Net Kar / Toplam Aktifler
Borçlanma Oranı	BO	Toplam Borçlar / Toplam Aktifler
Özkaynak Karlılık Oranı	ROE	Net Kar / Özkaynaklar

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Net kâr marjı, şirketlerin toplam net satışlarından ne kadar net kar elde edildiğini hesaplamak için kullanılan bir orandır (Aminah, 2021: 2).

Aktif devir hızı, faaliyet oranının bir ölçüsü olarak ifade edilmektedir. Bir şirketin sahip olduğu varlıkların devir hızını belirlemek için kullanılan bir ölçüm araçlarından biridir. Satışlarla toplam varlıklar karşılaştırılarak ölçülebilir. Elde edilen değer ne kadar yüksek olursa, şirket varlıklarını o kadar iyi yöneteceği şeklinde değerlendirilmektedir. Bu durum, toplam varlık devir hızının finansal performansı etkilediği anlamına gelmektedir (Rachman, Karyatun ve Digdowiseiso, 2023: 363).

Aktif karlılık oranı, şirketin varlıklarını kullanarak kâr elde etmedeki etkinliğini ölçmek için kullanılmaktadır. Oranın yüksek olması şirket için olumludur (Heikal, Khaddafi ve Ummah, 2014: 103).

Borçlanma oranı, varlıkların yüzde kaçının borçlarla (yükümlülükler) finanse edildiğini göstermektedir. Şirketlere kredi verenler bu oranın düşük olmasını istemektedirler. Bunun nedeni, eğer işletme tasfiye durumunda olursa, alacaklarını tahsil etme olasılığını artırmaktadır. İşletme sahipleri de oranın yüksek olmasını istemektedirler. Bunun nedeni,

finansal kaldıraç etkisi ile karlılığın artmasını sağlamasından kaynaklanmaktadır (Akdoğan ve Tenker, 2010, 653).

Özkaynak karlılık oranı, bir şirketin ortaklarının sermayesini ne kadar etkili kullandığını gösteren orandır. Oran, yönetimin şirketin değerini kabul edilebilir bir oranda artırıp artırmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, şirketin hissedarların özkaynakları üzerinden elde ettiği getiri oranını ölçmektedir. Oran doğrudan şirketin varlıklarını finanse etmek için kullandığı borç miktarından da etkilenmektedir (Sheela ve Karthikeyan, 2012: 85).

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma kapsamında olan şirketlerin 2021-2024 yılları arasındaki finansal tablo verileri kullanılarak elde edilen DuPont Analizi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablo 3'te şirketlerin yıllara göre finansal verileri gösterilmektedir.

Tablo 3. Yıllara Göre Şirketlerin Finansal Verileri

Şirket	Veriler	2021	2022	2023	2024
PRKME	Aktif Toplam	1.105.376.147	1.620.805.885	4.449.194.748	4.271.791.669
	Borç Toplam	146.259.850	228.929.642	474.721.802	463.022.973
	Özkaynaklar	959.116.297	1.391.876.243	3.974.472.946	3.808.768.696
	Net Satışlar	79.251.636	201.061.156	573.872.450	638.518.544
	Net Kar	255.169.083	426.431.817	487.960.698	73.046.115
RUZYE	Aktif Toplam	330.052.285	492.789.572	1.114.181.280	1.232.841.633
	Borç Toplam	22.801.358	47.462.443	46.311.212	78.788.086
	Özkaynaklar	307.250.927	445.327.129	1.067.870.068	1.154.053.547
	Net Satışlar	17.000.334	99.041.824	353.548.476	155.973.523
	Net Kar	46.634.820	166.214.733	14.852.470	-53.149.656
TRMET	Aktif Toplam	12.281.565	14.621.960	39.104.315	35.501.086
	Borç Toplam	1.618.046	1.674.690	3.985.137	3.270.726
	Özkaynaklar	10.663.519	12.947.270	35.119.178	32.230.360
	Net Satışlar	4.149.686	5.931.504	12.411.893	9.237.206
	Net Kar	2.909.256	3.810.007	831.014	-1.662.951
TRENJ	Aktif Toplam	12.285.070	14.628.043	39.108.970	35.229.442
	Borç Toplam	1.609.277	1.666.162	3.974.612	3.274.766
	Özkaynaklar	10.675.793	12.961.881	35.134.358	31.954.676
	Net Satışlar	4.156.232	5.940.750	12.425.427	9.252.450
	Net Kar	2.911.804	3.812.344	837.659	-768.936
TRALT	Aktif Toplam	12.103.110	13.430.744	33.335.034	32.411.466
	Borç Toplam	1.535.425	1.574.453	3.564.762	2.839.686
	Özkaynaklar	10.567.685	11.856.291	29.770.272	29.571.780
	Net Satışlar	4.002.353	5.736.733	11.705.057	8.735.920
	Net Kar	3.004.002	4.010.236	586.308	603.990

Kaynak: Kamuyu Aydınlatma Platformu

Tablo 3'te şirketlerin 2021-2024 arasındaki yıllara ait aktif toplam, borç toplamı, özkaynak, net satışlar ve net kar verileri yer almaktadır. Tüm şirketlerin 2021, 2022 ve 2023 yıllarında kâr elde ettikleri görülmektedir. Fakat 2024 yılında, RUZYE, TRMET ve TRENJ şirketleri zarar ettikleri tespit edilmiştir.

Tablo 4'te şirketlerin 2021 yılına ait DuPont analizi sonuçları verilmektedir. En yüksek orana sahip olana 1 (bir) en düşük orana sahip olana 5 (beş) olarak ifadeleri verilerek sıralanmaktadır.

Tablo 4. Şirketlerin 2021 Yılına Ait DuPont Analiz Sonuçları

ŞİRKETLER	NKM	Sıra	ADH	Sıra	ROA	Sıra	BO	Sıra	ROE	Sıra
PRKME	3,2197	1	0,0717	4	0,2308	4	0,1323	1	0,2660	4
RUZYE	2,7432	2	0,0515	5	0,1413	5	0,0691	5	0,1518	5
TRMET	0,7011	4	0,3379	2	0,2369	3	0,1317	2	0,2728	2
TRENJ	0,7006	5	0,3383	1	0,2370	2	0,1310	3	0,2727	3
TRALT	0,7506	3	0,3307	3	0,2482	1	0,1269	4	0,2843	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 4 incelendiğinde 2021 yılında net kâr marjının en yüksek olduğu şirket PRKME ve ikinci şirket ise RUZYE olarak değerlendirilmektedir. Ancak, her iki şirketinde aktif devir hızlarının düşük olması aktif karlılık oranlarını da düşürmektedir. Aktif ve özkaynak karlılık oranlarının en yüksek olduğu şirket TRALT olarak değerlendirilmektedir. Özkaynak karlılık oranının en düşük olduğu şirket ise RUZYE'dir. Bu durumun birçok farklı nedeni olabilir. Bununla birlikte şirketin düşük borçlanma oranına sahip olmasının kaldırıcın olumlu etkilerinden tam olarak yararlanamaması ile ilişkilendirilebilir.

Tablo 5. Şirketlerin 2022 Yılına Ait DuPont Analiz Sonuçları

ŞİRKETLER	NKM	Sıra	ADH	Sıra	ROA	Sıra	BO	Sıra	ROE	Sıra
PRKME	2,1209	1	0,1241	5	0,2631	3	0,1412	1	0,3064	3
RUZYE	1,6782	2	0,2010	4	0,3373	1	0,0963	5	0,3732	1
TRMET	0,6423	4	0,4057	3	0,2606	4	0,1145	3	0,2943	4
TRENJ	0,6417	5	0,4061	2	0,2605	5	0,1139	4	0,2941	5
TRALT	0,6990	3	0,4271	1	0,2986	2	0,1172	2	0,3382	2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 5 incelendiğinde 2022 yılında net kâr marjının en yüksek olduğu şirket 2021 yılındaki gibi PRKME’dir. Aktif ve özkaynak karlılık oranlarının en yüksek olduğu şirket ise RUZYE’dir. Bunun nedeni, RUZYE şirketinin net karındaki artış diğer şirketlere göre daha yüksek (yaklaşık 3,5 katı) oranda olmasından dolayı olabilir. Aktif kârlılık oranının en düşük olduğu şirketler ise sırasıyla TRMET ve TRENJ olarak değerlendirilmiştir. Özkaynak karlılık oranının en düşük olduğu şirketler ise sırasıyla TRENJ ve TRMET’tir. Bunun nedeni, şirketlerin bir önceki yıla göre net kârlarındaki artışın yüksek olmamasından dolayı olabilir.

Tablo 6. Şirketlerin 2023 Yılına Ait DuPont Analiz Sonuçları

ŞİRKETLER	NKM	Sıra	ADH	Sıra	ROA	Sıra	BO	Sıra	ROE	Sıra
PRKME	0,8503	1	0,1290	5	0,1097	1	0,1067	2	0,1228	1
RUZYE	0,0420	5	0,3173	4	0,0133	5	0,0416	5	0,0139	5
TRMET	0,0670	3	0,3174	3	0,0213	3	0,1019	3	0,0237	3
TRENJ	0,0674	2	0,3177	2	0,0214	2	0,1016	4	0,0238	2
TRALT	0,0501	4	0,3511	1	0,0176	4	0,1069	1	0,0197	4

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 6 incelendiğinde 2023 yılında net kâr marjının, aktif ve özkaynak karlılık oranlarının en yüksek olduğu şirket PRKME, bu oranların en yüksek olduğu ikinci şirket ise TRENJ’dir. Net kâr marjının, aktif ve özkaynak karlılık oranlarının en düşük olduğu şirket ise RUZYE’dir. Bunun nedeni, RUZYE bir önceki yıla göre net kârı, yaklaşık %90 düşmüş olmasından olabilir. TRALT ise RUZYE şirketinden sonra net kâr marjının, aktif ve özkaynak kârlılık oranlarının düşük değere sahip şirkettir.

Tablo 7. Şirketlerin 2024 Yılına Ait DuPont Analiz Sonuçları

ŞİRKETLER	NKM	Sıra	ADH	Sıra	ROA	Sıra	BO	Sıra	ROE	Sıra
PRKME	0,1144	1	0,1495	4	0,0171	2	0,1084	1	0,0192	2
RUZYE	-0,3408	5	0,1265	5	-0,0431	4	0,0639	5	-0,0461	4
TRMET	-0,1800	4	0,2602	3	-0,0468	5	0,0921	3	-0,0516	5
TRENJ	-0,0831	3	0,2626	2	-0,0218	3	0,0930	2	-0,0241	3
TRALT	0,0691	2	0,2695	1	0,0186	1	0,0876	4	0,0204	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 7 incelendiğinde 2024 yılında net kâr marjının en yüksek şirket PRKME, ikinci en yüksek şirket ise TRALT'dır. Aktif ve özkaynak karlılık oranları en yüksek şirket TRALT, ikinci en yüksek şirket ise PRKME'dir. Bunun nedeni, her iki şirkette kâr elde etse de, TRALT şirketinin net kârında artış, PRKME şirketinin net kârında ise azalış olduğundan olabilir. RUZYE, TRMET ve TRENJ ise 2024 yılında kâr elde etmedikleri için net kâr marjı, aktif ve özkaynak kârlılık oranı negatif olarak değerlendirilmektedir.

5. SONUÇ

Şirketlerin finansal performansları birçok yöntem ile ölçülebilir. DuPont analiz yöntemi de bu yöntemler arasında uzun yıllardan beri kullanılmakta olan bir yöntemdir. Şirketlerin finansal verileri olan bilanço ve gelir tablosundaki bilgiler kullanılarak finansal performanslar değerlendirilmektedir. Oran analizinde de kullanılan net kâr marjı, aktif devir hızı, aktif karlılık oranı, borçlanma oranı ve özkaynak karlılık oranları, DuPont analizinin bileşenleridir. Analizlerin doğru ve başarılı bir şekilde yerine getirilmesi şirket yöneticilerinin hem yatırım kararlarını hem de rekabet gücünü etkilemektedir. Bu nedenle bu çalışmada ülke ekonomisine ve doğal kaynakların değerlendirilmesine katkı sağlayan madencilik sektöründeki şirketler incelenmiştir.

Bu çalışmada BİST Madencilik endeksinde işlem gören şirketlerin 2021-2024 yılları arasındaki finansal tablo verileri bilgileri kullanılarak DuPont analizi yöntemi ile finansal performansları incelenmiştir. Ekim 2025 itibariyle bu endekste 7 şirket bulunmaktadır. Fakat borsaya kote olduğu tarihler ve araştırma dönemi nedeniyle 2 şirket araştırma kapsamına alınmamıştır.

Çalışma sonucunda, net kâr marjı değerlendirildiğinde, araştırma kapsamındaki dört dönemde de en yüksek orana sahip şirketin PRKME olduğu tespit edilmiştir. Diğer şirketlerin performans sıralamalarında ise yıllar itibariyle dalgalanmalar olduğu tespit edilmiştir. RUZYE, 2021 ve 2022 yıllarında net kâr marjının en yüksek olduğu ikinci şirket iken, 2023 ve 2024 yıllarında ise en düşük oranına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedenlerinden biri, karlılık oranlarının 2023 yılında düşük, 2024 yılında ise negatif olmasından kaynaklanmaktadır.

Aktif ve özkaynak karlılık oranı birlikte değerlendirildiğinde, en yüksek ve en düşük orana sahip olan şirketlerin her iki oran için de aynı performans sıralamasına sahip olduğu tespit edilmiştir. TRALT şirketi, 2021 ve 2024 yıllarında şirketler arasında, RUZYE şirketi 2022 yılında ve PRKME şirketi 2023 yılında aktif ve özkaynak karlılık oranlarının en

yüksek şirketler olduğu tespit edilmiştir. RUZYE şirketi 2021 ve 2023 yılında, TRENJ şirketi 2022 yılında ve TRMET şirketi 2024 yılında aktif ve özkaynak karlılık oranının en düşük değere sahip şirketler olduğu tespit edilmiştir. 2024 yılında net kâr marjı, aktif ve özkaynak karlılık oranının en düşük olduğu şirketler ise TRENJ, TRMET ve RUZYE'dir. Bunun nedeni, bu şirketlerin bu dönemde kâr elde edememelerinden dolayı olabilir.

Çalışmanın bu bulguları madencilik sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin 2021-2023 yılları arasında kar elde ettiklerinden dolayı DuPont analizi sonuçlarının da pozitif yönde etkilediğini göstermektedir. Ancak, 2024 yılında şirketlerin kar elde etmemeleri karlılık oranlarının negatif olmasına neden olmuştur. Bu durum yatırımcıları ve kredi verenleri olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle şirket yönetimi karlılığı artıracak kararlar almaları önerilmektedir.

Sonuç olarak, ileride yapılacak çalışmalarda araştırma yıllarının kapsamı artırılabilir, farklı finansal performans ölçme yöntemleri kullanılabilir ve sonuçlar karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, N., & Tenker N. (2010). Finansal tablolar ve mali analiz teknikleri. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aminah, L. S. (2021). The effect of current ratio, net profit margin, and return on assets on stock return. *Journal of Management, Accounting, General Finance and International Economic Issues*, 1(1), 1-9.
- Arslan, Ö., & Ülker, Y. (2021). İmalat sektörünün finansal durumunun DuPont analizi yöntemiyle değerlendirilmesi. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 16(1).
- Ayustin, I., Renoisty, F., & Sunardi, N. (2023). Analysis of financial performance assessment based on the DuPont system on pharmaceutical industry companies. *Indonesian Development of Economics and Administration Journal*, 2(1), 53-72.
- Basut, U. & Gümüş, U. T. (2025). BİST'te işlem gören otomotiv sektöründeki firmaların 2018–2023 yılları arasındaki Dupont analizi. *R&S-Research Studies Anatolia Journal*, 8(3). 455-467.
- Başkaya, H., & Özdemir, A. (2024). Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik-25 endeksinde yer alan işletmelerin finansal oranlarının DuPont analizi ile incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 79-105.

- Bolat, İ. (2025). Borsa İstanbul'da işlem gören ana metal sanayi şirketlerinin finansal performanslarının karşılaştırılması üzerine bir araştırma: Du-Pont analizi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 17(32), 39-51.
- Borsa İstanbul (2025). Madencilik Endeksi. <https://borsaistanbul.com/endeks/xmadn> (14.10.2025)
- Çabuk, A. & Lazol, İ. (2018). Mali tablolar analizi. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Erdoğan, Y. C. (2022). Borsa İstanbul'da işlem gören Jantsa İşletmesi'nin finansal performanslarının DuPont analiz yöntemine göre incelenmesi: 2013-2021 dönemi. *Euroasia Journal of Social Sciences & Humanities*, 9(28), 9-24.
- Ertürk, M. (2024). Konaklama sektörü finansal performansının diğer hizmet alt sektörleri ile karşılaştırılması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 16(4), 2791-2809.
- Fitriyani, S. I., Kusumaningtyas, D. S., & Supraptiningsih, J. D. (2025). Assessment of financial performance of food and beverage companies in Indonesia with the DuPont system method. *TSARWATICA (Islamic Economic, Accounting, and Management Journal)*, 7(1), 84-93.
- Heikal, M., Khaddafi, M., & Ummah, A. (2014). Influence analysis of return on assets (ROA), return on equity (ROE), net profit margin (NPM), debt to equity ratio (DER), and current ratio (CR), against corporate profit growth in automotive in Indonesia Stock Exchange. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 4(12), 101.
- Kamuyu Aydınlatma Platformu (2025). <https://www.kap.org.tr/tr/Endeksler>. (15.10.2025)
- Kavas, Y. B., Medetoğlu, B., & Öztürk, M. (2023). Finansal performans analizi: Topsis ve Moora yöntemleriyle BİST elektrik gaz ve buhar sektörü üzerine bir uygulama. *EKEV Akademi Dergisi*, (94), 330-344.
- Kefe, İ. (2023). Ulaştırma sektörünün finansal performansının DuPont finansal analiz sistemi kullanılarak incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 145(145), 247-262.
- Özçelik, M. (2024). Türkiye'de yenilenebilir ve geleneksel enerji şirketlerinin finansal performans karşılaştırması: DuPont analizi yaklaşımı. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 16(31), 345-359.

- Permana, R. M. (2023). Analysis of the financial performance of state-owned enterprises (SOEs) in the mining sector listed on the Indonesia stock exchange in 2018-2022. *Indo-Fintech Intellectuals: Journal of Economics and Business*, 3(2), 371-383.
- Prabowo, S. C. B., & Korsakul, N. (2020). Analysis of financial performance of mining companies listed in indonesia stock exchange. *Jurnal Aplikasi Manajemen*, 18(1), 28-45.
- Rachman, S., Karyatun, S., & Digdowiseiso, K. (2023). The effect of current ratio, debt to equity ratio, debt to asset ratio, and total asset turnover on the financial performance of property and real estate companies listed in the Idx for the 2016-2020 period. *Jurnal Syntax Admiration*, 4(2), 361-377.
- Sheela, S. C., & Karthikeyan, K. (2012). Financial performance of pharmaceutical industry in India using dupont analysis. *European Journal of Business and Management*, 4(14), 84-91.
- Shoidah, N. (2023). DuPont system analysis to assess the company's financial performance (Case study of a coal sub-sector mining company for the 2018-2022 Period). *Indonesian Development of Economics and Administration Journal*, 2(2), 207-217.